

“RECOMANDARILE BATRÎNULUI FILOSOF”
de Iuzef Maria Bochenski

Autor : Ivan CVASNIUC

Conducător științific: conferențiar universitar, doctor în științe Mihai BRAGA

Universitatea Tehnică a Moldovei

***Abstract:** Lucrarea prezintă o abordare a tezelor “Recomandarile Batrinului Filosof” de Iuzef Maria Bochenski, conținând cele zece poveti ale batrinului filosof. Studiul evaluează filosofia în educație cu perspectiva “negativă” a fenomenologiei omului. Autorul încearcă să pună în evidență originalitatea, prioritatea și singularitatea gândirii ca lumea însăși ar trebui să fie romantată a deveni autentică. Lucrarea este o introducere în filosofie și un orientir în lume și procesul de formare a conceptului despre ea.*

***Cuvinte cheie:** filosofie, concept, personalitate, perfectionare.*

Filosofia. Ce este filosofia? o artă, o știință, un talent sau un mod de a trăi? Nimeni nu poate da o definiție exactă a acestui termen. Deși nu este o definiție bine determinată a filosofiei, totuși știm că fără ea nu putem trăi. Unii dintre noi folosesc aceasta “știință” din propria voință, pentru a motiva diferite lucruri, sau pentru a învăța ce este aceasta pe cei care nu o înțeleg sau este folosită chiar involuntar în cadrul personalității fiecărui om, mai exact, aceasta este gasită în cugetările acestuia.

Această așa-zisa știință ne ajută să înțelegem într-un mod propriu, personal noțiuni, lucruri pe care nu oricine poate înțelege sau chiar avea curajul să întrebe de ce se petrec ele. Filosofia este necesară tuturor oamenilor, deoarece prin înțelepciune și artă este cunoașterea filosofică. Concepțiile filosofice unifică varietatea cunoștințelor, fixează normele de conduită și principiile de educație. Medicul Al-Kindi definea filosofia ca știința despre existența absolută care-i compusă din trei compartimente: fizica – învățătura despre natură, logica – teoria despre metodele cunoașterii naturii și omului, metafizica – teoria despre cunoașterea existenței.

Putem spune de asemeni că filosofia reprezintă granița dintre conștient și inconștient dintre viața și moarte, pentru care putem să spunem că cu cât de apropii mai mult de sfârșitul vieții, te apropii de elucidarea misterelor tale ceea ce reprezintă să zicem “cheia filosofică”- răspunsurile tuturor întrebărilor tale. Aceasta este necesar nu pentru a afla de ce sunt lucrurile așa cum sunt ci în primul rând pentru a le accepta și a le motiva existența.

Din păcate noi tinerii nu simțim deosebirea dintre cunoștințele primite din carte sau din tradiție orală și convingerile personale, dobândite prin cumpănire și verificare de argumente, acesta fiind cel mai dulce rod al filosofiei. Noi nu știm să judecăm în mod critic, adică filosofic, pentru a ne înarma într-un târziu contra frazeologiei deșarte și a idolatriei (1. Credință în idoli; 2. Dragoste sau admirație exagerată). Noi nu putem primi știința filosofică conform meritei sale importante din cauza neexplicării nouă sensului și utilității filosofiei.

Filosofia ne ajută să elaborăm propriile răspunsuri, potențiale răspunsuri de asemeni la propriile întrebări fără să știți în cadrul acestei vieți pământene și efemere dacă acestea reprezintă explicația necesară.

Pornind de la ideea că fiecare om are o mentalitate cât de cât filosofică putem spune că filosofia reprezintă modul în care acesta reacționează în fața existenței sale, modul în care acesta o valorifică și în care formulează această valorificare.

Filosofia este una din principalele forme de manifestare a spiritului uman, conștiinței umane. Ea este teoria despre lume și om în unitatea lor dialectică. Filosofia este modul spiritual-practic de asimilare a lumii. Omul în viață și activitatea sa folosește mai multe moduri de asimilare a lumii. Practica ne dă folosul, cunoașterea științifică ne dă adevărul, estetica reflectă realitatea prin frumos, morala prin bine, virtute, religia – prin credință ect. Toate aceste modalități se reflectă prin formele conștiinței sociale. Filosofia reflectă realitatea prin înțelepciune (cunoștințe veșnic adevărate ce au o valoare netrecătoare).

Fiecare știință concretă studiază o latură, un aspect al lumii înconjurătoare. Filosofia se bazează pe științele concrete, generalizează rezultatele lor pentru a evidenția cele mai generale legități. După expresia savantului norvegian Thor Heyerdahl specialiștii se limitează pentru a se îngropa tot mai adânc și adânc pînă

cînd nu se văd unul pe altul din gropile sale. Iar rezultatele ei le așează cu grijă deasupra. Deci trebuie încă un specialist, care nu ajungea pînă acum, care nu se coboară după savanți în gropile lor, dar rămîne deasupra și unește într-un tot întreg rezultatele lor diferite. Asemenea este și filozofia, care generalizează cunoștințe din diferite domenii ale activității umane și formează o concepție generală despre lume.

Filosoful privește lumea prin prisma idealității orientată, însă, spre dorinți și norme, spre abilități și speranțe încheiate în spiritual și ființa fiecăruia. Nu există diferite filosofii, e un ace ne educă / formează a fi Om cu majusculă, a trai cu sensibilitate și critică umană, de a forma omul nou, supraomul dorit de Nietzsche, prin care să realizăm evoluția spre putere.

Filosofia în regula general mai mult decît orice altă știință, este produsul spontan al cerințelor culturale pe care le are un popor într-un moment dat. Filosofia are adevăruri eterne, ci nu păreri vremelnice. Deci studiind cu tenacitate și înverșunare o filosofie cultă poți deveni cu siguranță un pilon pe care se va sprijini societatea și viitorul.

Recomandarile Batrinului Filosof.

1. Principala dificultate a indeletnicirii cu filosofia constituie existența unui număr enorm de filosofeme. O viață de om nu-i de ajuns pentru a te clarifica în cele mai importante din ele. Pentru a nu forța o ușă închisă, **e necesar ca toată viața să cercetezi în mod sistematic filosofia din trecut.** Aceasta e prima povată.
2. În aceste sisteme aproape de fiecare dată ne vom lovi de imbinarea filosofiei – știință, adică a filosofiei analitice cu fondarea sau apararea concepției despre lume, dar concomitant majoritatea lor vor încerca să rezolve și probleme strict analitice. De aici decurge cea de-a doua povată: **sa învățăm de filosofii din trecut modele de activitate analitică.** Din această reieșe, ca aspectul istoric al sistemului dat (sub influența căruia a luat naștere s.a.m.d.) nu are pentru filosofie importanța mare.
3. Dar studierea sistemelor din trecut are o importanță secundară. **Sarcina principală a filosofiei constă în formularea și rezolvarea de sine statator a problemelor.** E necesar să ținem minte permanent acest lucru: iată ce-a de-a treia povată.
4. Deoarece filosofia e știință, filosoful trebuie să urmărească doar un singur scop- cunoașterea. Prin urmare orice alt motiv de filosofare, cum ar fi, de exemplu, dorința de a convinge pe cineva în ceva, apararea unui punct de vedere, etc – nu poate fi considerat onorabil... Povată, care mai este în același timp și principiu moral al savantului, sună astfel: **în preocupările din filosofie condu-te doar de năzuința spre cunoaștere.**
5. Problemele de care se preocupă filosofia științifică. Ea nu se ocupă nici de crearea sistemelor atotcuprinzătoare nici de probleme esențiale, nici de moralizare. Povată mea: de așa ceva nu face să te ocupi: **nu înalta sisteme atotcuprinzătoare, nu încerca să răspunzi la întrebarea despre sensul vieții, s.a., nu întocmi sisteme ale normelor de conduită morală.**
6. Aici apar două întrebări metodologice: a) cum să percepi problemele? b) cum să le rezolvi? la prima din ele să răspunde că omul, înzestrat cu capacitatea de a se mira, n-ar trebui să întîmpine în acest plan nici cele mai mici greutăți. Cînd e vorba de afirmațiile ce sînt în circulație – dar noi de cele mai multe ori avem de-a face cu afirmații obscure, dacă nu chiar lipsite de sens, - povată mea e următoarea: **întotdeauna întreaba-te – 1) ce înseamnă aceasta? și 2) din ce cauză?**
7. Înainte de a începe căutarea răspunsului la întrebare, întreaba-te: da ce fel de întrebare este aceasta? Empirică, lingvistică, logică, s.a.m.d?
8. În conformitate cu vechea, dar încă valabilă determinare, filosofia e cunoașterea per altissimas cauză, adică prin cele mai abstracte laturi ale obiectelor. Astfel următoarea povată: **ocupa-te doar de cele mai abstracte și fundamentale aspecte ale lucrurilor și raționamentelor.**
9. În afara abstracțiilor la nivel înalt nici un progres nu e posibil fără a folosi instrumente ontologice și ale logicii formale. De aici reieșe, ca succesul în activitatea filosofică necesită cunoașterea acestor instrumente și înșirarea lor. Povată: **cunoaște ontologia și logica formală, pricepe-te în a le folosi.**
10. Ca și în oricare știință, în filosofie apelarea la autoritate e cel mai slab argument. De aici povată: **nu da crezare afirmațiilor altora, îndeosebi a filosofilor cunoscuți de toți; examinează-le înainte de a le folosi.**

Pentru individ este ca un orientir în lumea asta extrem de complicată. În societate există diferite concepții despre lume. Însă orice concepție trebuie să răspundă la următoarele întrebări: Ce prezintă lumea înconjurătoare? Pentru ce noi trăim? Cum trebuie să trăim? Fiecare om nu numai că trebuie să aibă o concepție despre lume, dar ea trebuie să fie bine argumentată și fundamentată. Fundamentarea concepției

despre lume și este filozofie. Filozofia este și nucleul concepției despre lume și procesul de formare a ei. În aspectul istoric deosebim următoarele concepții despre lume: mitologică, religioasă și filozofico- științifică.

Fichte interpretează filosofia ca învățătura despre știință, atribuindu-i rolul de fundament al științelor, ce permite de a le uni într-un sistem unic de cunoștințe. Fichte susține că filosofia trebuie să poarte un caracter critic, să se bazeze pe conștiință și să deducă întreaga lume cu definițiile ei din conștiință, dar nu din lucruri, substanță, cum faceau toate sistemele filosofice dogmatice precedente. La temelia sistemului său filosofic Fichte pune autoconștiința, “Eul” care crează lumea “Non-Eul” și posedă o activitate infinită prin care se subînțelege activitatea morală a conștiinței. Din activitatea și interacțiunea “Eului” cu “Non- Eul” Fichte deduce principiul unității contrariilor și alte categorii ale dialecticii. “Eul” este și subiectul individual și omenirea în întregime, sau “Eul” absolut. “Eul” individual și absolut permanent interacționează, când coincid și se confundă, când se despart și se deosebesc. Această pulsare – coincidență-divergență formează nucleul dialecticii lui Fichte, forța motrică a sistemului său. După Fichte , omul de la natură e ceva schimbător. Toate sentimentele, aptitudinile, pornirile, dispoziția permanent depind de ceva și sunt schimbătoare. Numai odată cu actul autoconștiinței omul se eliberează de determinatele exterioare și dă naștere la sufletul și libertatea sa. Începând cu acest act în fața subiectului apare sarcina de a se autodetermina, spre care va tinde veșnic.

Gindirea filosofică a fost orientată spre perfecționarea omului, deci studiul filosofiei și concepțiilor filosofice accesibile la vîrsta anumită permite evoluția noastră în formarea unei personalități culte, înțepelte și necesare societății.

Din orice perspectiva am privi filosofia ea a fost,este si va fi in continuare un raspuns la intrebarile fara raspuns si un motiv pentru aceste raspunsuri,cea mai coplexa stiinta daca este catalogata ca atare.